

प्रदेश लोक सेवा आयोग

गण्डकी प्रदेश

प्रदेश/स्थानीय कृषि सेवा, फिसरिज, भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, पाँचौ तह, प्राविधिक सहायक/पशु स्वास्थ्य प्राविधिक/पशु सेवा प्राविधिक पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रम योजनालाई दुई चरणमा विभाजन गरिएको छः

भाग — १

लिखित परीक्षा (Written Examination):- प्रथम चरण पूर्णाङ्क:-१००
द्वितीय चरण पूर्णाङ्क:-१००

भाग — २

अन्तिम चरण (Final Examination) :- अन्तर्वार्ता पूर्णाङ्क:-३०

लिखित परीक्षा योजना (Written Examination Scheme)

१. लिखित परीक्षा:- प्रथम चरण (First Phase)

तालिका (१)

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली		प्रश्न संख्या × अङ्क	समय
प्रथम	सामान्य ज्ञान र सामान्य बौद्धिक परीक्षण (General Knowledge & General Mental Ability Test)	१००	४०	वस्तुगत (Objective)	बहुवैकल्पिक प्रश्न (Multiple Choice Questions)	२५ प्रश्न × २ अङ्क	४५ मिनेट
	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based knowledge)					२५ प्रश्न × २ अङ्क	

२. लिखित परीक्षा:- द्वितीय चरण (Second Phase)

तालिका (२)

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली		प्रश्न संख्या × अङ्क	समय
द्वितीय	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based knowledge)	१००	४०	विषयगत (Subjective)	छोटो उत्तर (Short Answer) लामो उत्तर (Long Answer)	१२ प्रश्न × ५ अङ्क ४ प्रश्न × १० अङ्क	२ घण्टा १५ मिनेट

अन्तिम चरण - अन्तर्वार्ता (Interview)

तालिका (३)

विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	समय
अन्तर्वार्ता (Interview)	३०		बोर्ड अन्तर्वार्ता	-

प्रदेश लोक सेवा आयोग

गण्डकी प्रदेश

प्रदेश/स्थानीय कृषि सेवा, फिसरिज, भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, पाँचौ तह, प्राविधिक सहायक/पशु स्वास्थ्य प्राविधिक/पशु सेवा प्राविधिक पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्रष्टव्यः

१. यो पाठ्यक्रम योजनालाई लिखित परीक्षा (प्रथम चरण र द्वितीय चरण) तथा अन्तिम चरण (अन्तर्वार्ता) गरी दुई भागमा विभाजन गरिएको छ।
२. माथि उल्लिखित सेवाका सबै समूहको लागि प्रथम र द्वितीय पत्र/विषयको विषयवस्तु एउटै (Common) र अनिवार्य हुनेछ तर तृतीय पत्र सेवा समूह सम्बन्धी विषय सेवा समूह अनुसार फरक फरक हुनेछ।
३. लिखित परीक्षाको प्रश्नपत्रको माध्यम भाषा पाठ्यक्रमको विषयवस्तु जुन भाषामा छ सोही भाषाको आधारमा नेपाली वा अंग्रेजी मध्ये कुनै एक मात्र भाषा हुनेछ। तर विषयवस्तुलाई स्पष्ट गर्नुपर्ने अवस्थामा दुवै भाषा समेत प्रयोग गर्न सकिने छ।
४. लिखित परीक्षाको माध्यम नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ।
५. वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ। तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन।
६. बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू हुने परीक्षामा कुनै प्रकारको क्याल्कुलेटर (Calculator) प्रयोग गर्न पाइने छैन।
७. परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या, अङ्क र अङ्कभार यथासम्भव सम्बन्धितपत्र/विषयमा दिईए अनुसार हुनेछ।
८. विषयगत प्रश्न हुने पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन्। परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ।
९. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ।
१०. प्रथम चरण (First Phase) को लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरण (Second Phase) को लिखित परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ।
११. लिखित परीक्षाको प्रथम चरण (First Phase) मा प्राप्त गरेको प्राप्ताङ्कको शतप्रतिशत अङ्क तथा द्वितीय चरण (Second Phase) को प्राप्ताङ्कहरू जोडी कूल अङ्कको आधारमा लिखित परीक्षाको नतिजा प्रकाशित गरिनेछ।
१२. लिखित परीक्षामा छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र अन्तिम चरणको अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ।
१३. लिखित परीक्षा र अन्तिम चरणको अन्तर्वार्ताको कुल अङ्क योगका आधारमा अन्तिम परीक्षाफल प्रकाशित गरिनेछ।
१४. पाठ्यक्रम लागू मिति: — २०८०।०७।०३

प्रदेश लोक सेवा आयोग

गण्डकी प्रदेश

प्रदेश/स्थानीय कृषि सेवा, फिसरिज, भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, पाँचौ तह, प्राविधिक सहायक/पशु स्वास्थ्य प्राविधिक/पशु सेवा प्राविधिक पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र (Paper I) :-

सामान्य ज्ञान र सामान्य अभिक्षमता परीक्षण तथा सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान

भाग (Part I) :

सामान्य ज्ञान र सामान्य अभिक्षमता परीक्षण

(General Awareness and General Aptitude Test)

खण्ड (Section - A) : (१५ प्रश्न×२ अङ्क = ३० अङ्क)

1. सामान्य ज्ञान (General Awareness)

(१६ अङ्क)

- 1.1 नेपालको भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक स्रोत र साधनहरु
- 1.2 नेपालको ऐतिहासिक, सांस्कृतिक र सामाजिक अवस्था सम्बन्धी जानकारी
- 1.3 नेपालको आर्थिक अवस्था र आवधिक योजना र गण्डकी प्रदेशको आवधिक योजना सम्बन्धी जानकारी
- 1.4 जैविक विविधता, दिगो विकास, वातावरण, प्रदुषण, जलवायु परिवर्तन र जनसंख्या व्यवस्थापन
- 1.5 मानव जीवनमा प्रत्यक्ष प्रभाव पार्ने विज्ञान र प्रविधिका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरु
- 1.6 जनस्वास्थ्य, रोग, खाद्य र पोषण सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 1.7 नेपालको संविधान (भाग १ देखि ५ सम्म र अनुसूचीमा भएका व्यवस्थाहरु)
- 1.8 नेपालमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक शासन प्रणाली सम्बन्धी जानकारी
- 1.9 संयुक्त राष्ट्रसंघ र यसका विशिष्टीकृत संस्था सम्बन्धी जानकारी
- 1.10 क्षेत्रीय संगठन (सार्क, विमस्टेक, आसियान र युरोपियन संघ) सम्बन्धी जानकारी
- 1.11 राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक गतिविधिहरु

2. सार्वजनिक व्यवस्थापन (Public Management)

(१४ अङ्क)

2.1 कार्यालय व्यवस्थापन (Office Management)

- 2.1.1 कार्यालय (Office) : परिचय, महत्व, कार्य र प्रकार
- 2.1.2 सहायक कर्मचारीका कार्य र गुणहरु
- 2.1.3 कार्यालय स्रोत साधन (Office Resources): परिचय र प्रकार
- 2.1.4 कार्यालयमा सञ्चारको महत्व, किसिम र साधन
- 2.1.5 कार्यालय कार्यविधि (Office Procedure) : पत्र व्यवहार (Correspondence), दर्ता र चलानी (Registration & Dispatch), परिपत्र (Circular), फाइलिङ, टोक आदेश (Order), टिप्पणी लेखन र टिप्पणी तयार पार्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु
- 2.1.6 अभिलेख व्यवस्थापन (Record Management)
- 2.1.7 सार्वजनिक खरिद व्यवस्थापन (Public Procurement Management) सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 2.1.8 कार्यालयमा सूचना प्रविधि (Windows, Word, Excel, Presentation System, E-mail, Internet and Social Media) र नवप्रवर्तन (Innovation) को प्रयोग

2.2 निजामती सेवा ऐन, गण्डकी प्रदेश निजामती सेवा ऐन, स्थानीय सेवा ऐन र तत् तत् ऐन बमोजिमका नियमावलीहरुमा भएका देहायका व्यवस्थाहरु

- 2.2.1 सेवाको गठन, संगठन संरचना, पदपूर्ति गर्ने तरिका र प्रक्रियाहरु
- 2.2.2 कर्मचारीको नियुक्ति, सरुवा, बढुवा, विदा, विभागीय सजाय र अवकाश
- 2.2.3 कर्मचारीले पालन गर्नुपर्ने आचरण र कर्तव्यहरु

2.3 भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९, अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग

2.4 लोक सेवा आयोग र प्रदेश लोक सेवा आयोग सम्बन्धी सामान्य जानकारी

प्रदेश लोक सेवा आयोग

गण्डकी प्रदेश

प्रदेश/स्थानीय कृषि सेवा, फिसरिज, भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, पाँचौ तह, प्राविधिक सहायक/पशु स्वास्थ्य प्राविधिक/पशु सेवा प्राविधिक पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- 2.5 सरकारी बजेट, लेखा र लेखापरीक्षण प्रणाली सम्बन्धी सामान्य जानकारी
- 2.6 सार्वजनिक सेवा प्रवाहको अर्थ, सेवा प्रवाह गर्ने निकाय, तरिका र माध्यमहरु
- 2.7 सार्वजनिक बडापत्र (Public Charter) : महत्व र आवश्यकता
- 2.8 व्यवस्थापनको अवधारणा तथा सार्वजनिक व्यवस्थापनमा निर्देशन, नियन्त्रण, समन्वय, निर्णय प्रक्रिया, उत्प्रेरणा र नेतृत्व सम्बन्धी जानकारी
- 2.9 मानवीय मूल्य मान्यता (Human Values), नागरिक कर्तव्य र दायित्व तथा अनुशासन

खण्ड (Section - B) : (१० प्रश्न × २ अङ्क = २० अङ्क)

3. सामान्य अभिक्षमता परीक्षण (General Aptitude Test)

- 3.1 शाब्दिक अभिक्षमता परीक्षण (Verbal Aptitude Test) : यस परीक्षणमा शब्दज्ञान (vocabulary), अनुक्रम (alphabet series), समरूपता (analogy), वर्गीकरण (classification), कोडिङ-डिकोडिङ (coding-decoding), दिशा र दुरी ज्ञान परीक्षण (direction & distance sense test), तर्क विचार सम्बन्धी (logical reasoning), आगमन र निगमन (Induction and Deduction), पंक्तिक्रम (ranking order) आदि विषयवस्तुबाट प्रश्नहरु समावेश गरिनेछ ।
- 3.2 संख्यात्मक अभिक्षमता परीक्षण (Numerical Aptitude Test) : यस परीक्षणमा अनुक्रम (alphabet series), समरूपता (analogy), वर्गीकरण (classification), कोडिङ (coding), मेट्रिक्स (Metrix), अंकगणितीय तर्क / क्रिया सम्बन्धी (common sense test), प्रतिशत, भिन्न, अनुपात, औसत, समय र काम, छोडिएका अक्षरहरु र संकेतको क्रम मिलाउने (Insert missing number/symbol), आदि विषयवस्तुबाट प्रश्नहरु समावेश गरिनेछ ।
- 3.3 अशाब्दिक अभिक्षमता परीक्षण (Non-Verbal/Abstract Aptitude Test) : यस परीक्षणमा अनुक्रम (series test), समरूपता (analogy), वर्गीकरण (classification), भेन चित्र (Venn-diagram), मेट्रिक्स (Metrix), त्रिभुज, वर्ग र बहुभुजहरुको रचना (construction of triangle, square and polygon), चित्र वा आकृति बनावट र विश्लेषण, (figure formation and describe) ऐनामा देखिने आकृति र पानीमा देखिने आकृति (mirror image and water image) आदि विषयवस्तुबाट प्रश्नहरु समावेश गरिनेछ ।
- 3.4 रुजु गर्ने (Verification test) र फाइलिङ अभिरुचि परीक्षण (Filing aptitude test): रुजु गर्ने (Verification test), परीक्षणमा तथ्यांक (Data on testing), संख्या वा शाब्दिक सूचनालाई जाँच गर्ने वा त्रुटी पत्ता लगाउने अथवा समानता वा भिन्नता पत्ता लगाउने (numerical or verbal information, identifications of errors, similarities and differences) किसिमका प्रश्नहरु समावेश हुनेछन् । फाइलिङ अभिरुचि परीक्षण (Filing aptitude test) मा शाब्दिक र संख्यात्मक फाइलिङ (verbal and numerical filing), वस्तु वा प्रक्रियालाई वर्णमालाक्रम, संख्यात्मकक्रम वा कालक्रम (alphabetical, numerical or chronological order of items) अनुसार समाधान गर्ने किसिमका प्रश्नहरु समावेश हुनेछन् ।
- 3.5 निर्देशन अनुसरण गर्ने (Follows the instructions) र विश्लेषणात्मक तार्किकता परीक्षण (Analytical reasoning test): निर्देशन अनुसरण गर्ने (Follows the instructions) परीक्षणमा दिइएको लिखित निर्देशनलाई हुबहु अनुसरण गरी समाधान गर्ने किसिमका प्रश्नहरु समावेश हुनेछन्। विश्लेषणात्मक तार्किकता परीक्षण (Analytical reasoning test) मा शाब्दिक वा संख्यात्मक वा अशाब्दिक (चित्रात्मक) (literal or numerical or non-verbal) किसिमका विश्लेषणात्मक तार्किकता (analytical logic) सम्बन्धी प्रश्नहरु समावेश हुनेछन् ।

प्रदेश लोक सेवा आयोग

गण्डकी प्रदेश

प्रदेश/स्थानीय कृषि सेवा, फिसरिज, भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, पाँचौ तह, प्राविधिक सहायक/पशु स्वास्थ्य प्राविधिक/पशु सेवा प्राविधिक पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

भाग (Part II) :-

सेवा सम्बन्धित कार्यज्ञान (Job Based - Knowledge)

(२५ प्रश्न x २ अङ्क = ५० अङ्क)

१. भेटेरिनरी

- १.१ आन्तरिक परजीवी (Internal Parasite): नाम्ले जुका (Liverfluke), गोलो जुका (Round Worm), फिते जुका (Tape Worm) का प्रमुख लक्षण, रोग निदान, उपचार तथा रोकथाम
- १.२ बाह्य परजीवी (External Parasite): किर्ना (Tick), जुम्मा (Lice), उपियाँ (Fleas) तथा लुतो Mange) का प्रमुख लक्षण, रोग निदान, उपचार तथा रोकथाम
- १.३ प्रमुख ब्याक्टेरियल रोगहरू (Bacterial Diseases): भ्यागुते रोग (Haemorrhagic Septicaemia), पटके रोग (Anthrax), चरचरे रोग (Black-Quarter), इन्टेरोटोसेमिया (Enterotoxemia), थुनेलो (Mastitis), क्षयरोग र जोन्स रोग (Tuberculosis & John's Disease), काफ स्कोर र कोलिव्यासिलोसिस (Calf Scour & Colibacillosis), फाउल टाइफाइड (Fowl typhoid), कुखुराको हैजा (Fowl Cholera), पुल्लोरम (Pullorum), खुर कुहिने रोग (Foot Rot), ब्रुसेलोसिस (Brucellosis) तथा माइकोप्लाज्मोसिस (Mycoplasmosis) का लक्षण, रोग निदान, उपचार तथा रोकथाम
- १.४ प्रमुख भाइरल रोगहरू (Viral Diseases): गौगोटी (Rinderpest), पि.पि.आर (PPR), एभियन ईन्फ्लुएन्जा (Avian Influenza), एभियन लिम्फोइड ल्युकोसिस (Avian lymphoid leucosis), खेरित (Foot & Mouth Disease), रेबिज (Rabies), स्वाईन फिभर (Swine Fever), कुखुराको विफर (Fowl Pox), गम्बोरो (Gumboro), रानीखेत (Ranikhet) तथा म्यारेक्स रोग (Mareks Disease) का लक्षण, निदान, उपचार तथा रोकथाम:
- १.५ प्रजनन सम्बन्धी (Reproductive Disorders) विकृति तथा समस्याहरूको कारण, लक्षण, उपचार तथा रोकथाम
 - १.५.१ साल नझर्ने (Retention of Placenta)
 - १.५.२ तुहिने (Abortion)
 - १.५.३ डिस्टोक्रिया (Dystokia)
 - १.५.४ संक्रामक रोगहरूबाट हुने बाँझोपन
 - १.५.४ पौष्टिक तत्वहरूको कमीबाट हुने बाँझोपन
- १.६ जुनोटिक रोगहरू (Zoonotic disease): दुधबाट सर्ने रोगहरू (Milk borne disease), मासुबाट सर्ने रोगहरू (Meat borne disease) र नेपालका प्राथमिकता प्राप्त जुनोटिक रोगहरू
- १.७ पशुपंक्षीमा भिटामिन र खनिजको कमि बाट हुने रोगहरू (Vitamins and mineral deficiency disease)
- १.८ गाइ भैंसीका मेटाबोलिक रोगहरू (Metabolic disease of Cattle and Buffaloes): मिल्क फिबर (Milk fever), किटोसिस (Ketosis) र डाउनर काउ सिन्ड्रोम (Downers cow syndrome)
- १.९ ढुसि तथा ढुसि जन्य पर्दाथबाट हुने रोगहरू (Fungal and mycotoxic diseases)
- १.१० प्रोटोजोवल रोगहरू: कक्सिडियोसिस तथा रक्त प्रोटोजोवल रोगहरू का प्रमुख लक्षण, रोग निदान, उपचार तथा रोकथाम
- १.११ इमरिजिङ्ग र रिडमरिजिङ्ग पशु रोगहरू
- १.१२ नमुना संकलन तथा संप्रेषण विधि
- १.१३ आधारभूत प्रयोगशाला उपकरणहरू तथा निर्मलीकरणका तरीकाहरू

२. लाइभस्टक, पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट

प्रदेश लोक सेवा आयोग

गण्डकी प्रदेश

प्रदेश/स्थानीय कृषि सेवा, फिसरिज, भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, पाँचौ तह, प्राविधिक सहायक/पशु स्वास्थ्य प्राविधिक/पशु सेवा प्राविधिक पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- २.१ निम्न गाई भैंसीका जातहरू, तिनीहरूको शारीरिक तथा उत्पादन विशेषताहरू
 - २.१.१ उन्नत जात: जर्सी, होलिस्टन फ्रिजियन, ब्राउन स्वीस, हरियाना
 - २.१.२ स्थानीय जात: अच्छामी, लुलु, खैला र चौरी
 - २.१.३ उन्नत जात: मुर्दा, निली राभी भैंसी
 - २.१.४ स्थानीय जात: लिमे, पारकोटे र गडुडी
- २.२ निम्न उन्नत तथा स्थानीय बाखाका जातहरू, तिनीहरूको शारीरिक तथा उत्पादन विशेषताहरू
 - २.२.१ जमुनापारी, वोर, बारबरी, सानन्, च्याँग्रा, सिन्हाल, खरी (पहाडी), तराई बाखा
- २.३ निम्न उन्नत तथा स्थानीय भेडाका जातहरू, तिनीहरूको शारीरिक तथा उत्पादन विशेषताहरू
 - ३.३.१ उन्नत नस्ल: रामबुलेट, पोलवर्थ, बोर्डरलाइसेयटर, रोमनी, मेरिनो
 - ३.३.२ स्थानीय नस्ल: भ्याङ्गलुङ्ग, बरुवाल, कागे, लामपुच्छे
- २.४ निम्न उन्नत तथा स्थानीय सुँगुरका जातहरू, तिनीहरूको शारीरिक तथा उत्पादन विशेषताहरू
 - २.४.१ उन्नत जात: ल्याण्डरेस, योर्कशायर, ह्याम्पशायर, ड्युरक, टेमवर्थ र पाखिवास कालो
 - २.४.२ स्थानीय जात: बामपुङ्के, च्वाँचे र हुराका शारीरिक तथा उत्पादन विशेषताहरू
- २.५ उन्नत जातका कुखुराहरू न्यू हेम्पशायर, अष्ट्रालोर्प, व्हाईट लेगहर्न, गिरीराज तथा स्थानीय जातको कुखुराहरू साकिनी, घाँटिखुइले र प्वाँख उल्टेको शारीरिक तथा उत्पादन विशेषताहरू
- २.६ खरायो: ऊन तथा मासुको लागि पालिने खरायोका जातहरू र तिनीहरूको विशेषता
- २.७ पशु आनुवांशिक श्रोत संरक्षण, विकास तथा उपयोग
- २.८ व्यवसायिक पंक्षीपालन विधि — जात, खोर, दानापानी, खोप व्यवस्थापन
- २.९ पशुपंक्षी प्रजननका लागि छनौट तथा प्रजनन विधि
- २.१० भाले खोजेको पोथीको लक्षण तथा प्रजनन गराउने उपयुक्त समय
- २.११ कृत्रिम गर्भाधान विधि, पशु प्रजननको महत्व, कृत्रिम गर्भाधान कार्यमा उपयोग हुने उपकरणहरूको नाम तथा प्रयोग विधि, ऋतु चक्र (Estrus Cycle), प्रजननसँग सम्बन्धित गाई भैंसीको शरीरबाट निस्कने हरमोन बारे साधारण जानकारी
- २.१२ पौष्टिक तत्वहरूको वर्गीकरण: कार्बोहाइड्रेट, प्रोटीन, चिल्लो पदार्थ, भिटामिन र खनिज पदार्थ
- २.१३ पशुपंक्षीहरूको लागि संतुलित दाना तयार गर्ने विधि
- २.१४ घाँसपात संरक्षण: घाँस सुकाउने विधि (Hey), साइलेज बनाउने विधि, महत्व र गुणहरू
- २.१५ परालमा युरिया प्रयोग गर्ने विधि र उपयोगिता
- २.१६ उन्नत चरन घाँस तथा घाँस खेती तरीका
- २.१७ कोसे घाँस (Leguminous) स्टाइलो, बरसिम, कुड्जु, सिराट्रो, सेन्ट्रो, काउपी, व्हाइट क्लोभर, रेड क्लोभर, कोटे, लुसर्न, डेस्मोडियम, केराउ, भेच
- २.१८ अक्रोषे घाँस: नेपियर, पारा, सेटारिया, किंकियु, राइग्रास, कक्सफुट, जै
- २.१९ डाले घाँस: इपिल इपिल, वडहर, कोइरालो, टाँकी, काभ्रो, पाखुरी, किम्बु, दबदबे, पैयू, बकेना, निभारो, बैस, भोटेपिपल,
- २.२० नेपालमा घाँसेबालीका वीउ प्रमाणीकरण पद्धती
- २.२१ प्रचलित तथा उन्नत व्यवस्था अनुसार पशुपंक्षीको गोठ र खोर बनाउन ध्यान दिनुपर्ने आधारहरू (गाई, भैंसी, बाखा, भेडा, सुँगुर, कुखुरा, खरायो)
- २.२२ विभिन्न पशुपंक्षीको भाले, माउ तथा बच्चाको स्याहार सुसार तथा आहाराको व्यवस्था
- २.२३ पशुपंक्षीको गोठ, खोर सफासुगधर राख्ने र जैविक सुरक्षा (Bio-security) विधि
- २.२४ स्वच्छ दूध उत्पादन

प्रदेश लोक सेवा आयोग

गण्डकी प्रदेश

प्रदेश/स्थानीय कृषि सेवा, फिसरिज, भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, पाँचौ तह, प्राविधिक सहायक/पशु स्वास्थ्य प्राविधिक/पशु सेवा प्राविधिक पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

२.२५ दूध प्रशोधन गर्ने विधि

२.२६ क्रिम, बटर, चिज, कुरौनी, घ्यू, आइसक्रिम, दही, छुपी बनाउने विधि

३. फिसरिज

३.१ माछाको बाह्य स्वरूप (External morphology) र विभिन्न अङ्गहरूको क्रियाप्रणाली

३.२ माछाको भित्री अङ्गहरूको वनावट र अङ्गहरूको क्रियाप्रणाली

३.३ नेपालको मत्स्यपालनमा रहेका स्वदेशी तथा विदेशी माछाका प्रजातिहरूबारे जानकारी

३.४ मत्स्य पालनका विभिन्न प्रणालीहरू: मोनोकल्चर, पोलिकल्चर र एकीकृत मत्स्य पालन

३.५ मत्स्यपालन फार्म निर्माणको लागि आवश्यक पूर्वाधार, स्थल छनौट, डिजाइन तथा इस्टिमेट

३.६ पुराना तथा नयाँ पोखरीमा माछा पालन गर्ने तरिका, समस्या तथा समाधानका उपायहरू

३.७ मत्स्यपालन व्यवसायमा विभिन्न प्रयोजनका लागि आवश्यक पर्ने पोखरीहरू (माउ माछा पोखरी, खाने माछा पोखरी, निर्सङ्ग र रियरिङ्ग पोखरी) को प्रयोग तथा व्यवस्थापन

३.८ मत्स्यपालन व्यवसायका लागि पानीको भौतिक, रसायनिक र जैविक गुणहरू तथा त्यसको जाँच

३.९ माउ माछाको गुणहरू, छनौट प्रक्रिया, स्टकिङ्ग र व्यवस्थापन तरिका

३.१० माछा प्रजनन बारे जानकारी

३.१०.१ प्राकृतिक प्रजननको तयारी र प्रजनन तरिका

३.१०.२ कृत्रिम प्रजनन तयारी, आवश्यक विभिन्न हर्मोनहरूबारे जानकारी र प्रजनन तरिका

३.११ कृत्रिम मत्स्य प्रजननका लागि आवश्यक ह्याचरीका पूर्वाधारहरू, त्यसको निर्माण र प्रयोग

३.१२ मत्स्य विज उत्पादन - भुसुना भुरा, सानो भुरा, ठूलो भुरा तथा एक वर्षिय भुरा उत्पादन प्रविधि

३.१३ विभिन्न साइजका माछा ढुवानी गर्ने तरिकाहरू

३.१४ खाने माछा उत्पादनको व्यवस्थापन र प्रविधि

३.१५ माछाको लागि आवश्यक पौष्टिक तत्व तथा मत्स्य पालनका लागि प्राकृतिक तथा कृत्रिम आहार बारे जानकारी तथा व्यवस्थापन

३.१६ माछा उत्पादन पद्धतीहरू - सामान्य पद्धती, उन्नत पद्धती र सघन पद्धती

३.१७ प्राकृतिक जलाशयमा मत्स्य पालन - पिँजडामा मत्स्य पालन, इन्क्लोजरमा मत्स्य पालन, घोलमा मत्स्य पालन प्रविधि

३.१८ चिसो पानीमा मत्स्य पालन पद्धती र तरिकाहरू

३.१९ माछा मार्ने, समात्ने विभिन्न साधन तथा उपकरणहरू र त्यसको प्रयोग गर्ने तरिका

३.२० माछामा लाग्ने विभिन्न रोग तथा परजिविहरूको प्रमुख लक्षण, रोग निदान, उपचार र रोकथाम

३.२१ माछामा पौष्टिक तत्वको कमिले हुने रोगहरू र नियन्त्रणका उपायहरू

३.२२ पानीमा घुलित अक्सिजनको कमीबाट हुने प्रमुख समस्याहरू र व्यवस्थापन

३.२३ माछा संरक्षण (Preservation) तथा प्रशोधन (Processing) प्रविधि

३.२४ मत्स्य पालनमा जैविक सुरक्षा (Bio-security) को महत्व

४. कृषि, पशुपंक्षी तथा मत्स्य सम्बन्धी

४.१ नेपालको संविधानमा कृषि तथा खाद्यसम्बन्धी व्यवस्था

४.२ पशु स्वास्थ्य तथा पशु सेवा ऐन, २०५५ तथा नियमावली, २०५६

४.३ जलचर संरक्षण ऐन, २०१७

४.४ दाना पदार्थ ऐन, २०३३ र नियमावली, २०४१

४.५ संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा कृषि तथा पशुसेवा क्षेत्रको संरचना

४.६ कृषि/पशुपंक्षी/मत्स्य अनुसन्धानको संरचना तथा भूमिका

प्रदेश लोक सेवा आयोग

गण्डकी प्रदेश

प्रदेश/स्थानीय कृषि सेवा, फिसरिज, भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, पाँचौ तह, प्राविधिक सहायक/पशु स्वास्थ्य प्राविधिक/पशु सेवा प्राविधिक पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- ४.७ नेपालमा पशुपंक्षी तथा मत्स्य पालनको संक्षिप्त इतिहास तथा वर्तमान अवस्था
- ४.८ संघ एवं गण्डकी प्रदेशको आवधिक योजनामा पशुपंक्षी तथा मत्स्य विकासको उद्देश्य, नीति तथा मत्स्य र पशुपंक्षी क्षेत्रगत विकास कार्यक्रमको प्राथमिकता, लक्ष्य एवं कार्यान्वयन रणनीति
- ४.९ नेपालको अर्थतन्त्रमा पशुपंक्षी तथा मत्स्य विकासको महत्व
- ४.१० पशुपंक्षी तथा मत्स्य विकास कार्यक्रम तर्जुमाका आधारहरू र एकिकृत प्रसार सेवा कार्यक्रम
- ४.११ पशुपंक्षी तथा मत्स्य विकास कार्यक्रममा ऋण, बिमा, उत्पादन सामग्री, औजार तथा उपकरण, बजार तथा मुल्य व्यवस्था
- ४.१२ पशुपंक्षी तथा मत्स्य जन्म वस्तुहरूको उत्पादन लागत तथा मुल्य निर्धारण
- ४.१३ पशुपंक्षी तथा मत्स्य विकासमा सरकारी, सहकारी र निजी क्षेत्रको भूमिका
- ४.१४ पशुपंक्षी तथा मत्स्यको दिगो एवं व्यवसायिक उत्पादन वृद्धिका लागि अपनाइने उत्पादन र उत्पादनोपरान्त post-harvest प्रविधि
- ४.१५ कृषि विकासमा कृषि/पशु सेवा प्रसारको महत्व, सीमितता र प्रभावकारीता
- ४.१६ कृषि/पशुपंक्षी/मत्स्य प्रसारका विभिन्न तरिकाहरू र तिनको तुलनात्मक फाइदा र सीमितता
 - ४.१६.१ व्यक्तिगत तरिका (Individual Method)
 - ४.१६.२ समुहगत तरिका (Group Method)
 - ४.१६.३ सामुदायिक तरिका (Community Method)
- ४.१७ कृषि/पशुपंक्षी/मत्स्य विकासमा समुह पद्धती प्रकृया र कार्यान्वयन तथा अगुवा कृषक छनौटको आधार, भूमिका र परिचालन
- ४.१८ पशुपंक्षी तथा मत्स्य विकास कार्यक्रम तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा स्थानीय तह प्रोफाइलको महत्व तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनस्तरमा सुपरिवेक्षण अनुगमन एवं मूल्यांकनको भूमिका
- ४.१९ नेपालको पशुपंक्षी/मत्स्य विकासका कार्यक्रमका प्रमुख समस्याहरू
- ४.२० पशुपंक्षी तथा मत्स्य विकासका लागि तालिम तथा संचार कार्यक्रमको भूमिका
- ४.२१ पशुपंक्षी तथा मत्स्य विकास कार्यक्रममा स्थानीय निकायको भूमिका
- ४.२२ कृषि विकासमा ग्रामिण पूर्वाधार सिँचाई, कृषि सडक आदिको महत्व
- ४.२३ दिगो कृषि विकासका सिद्धान्तहरू
- ४.२४ चरण (Pasture) तथा प्रजनन सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था
- ४.२५ गण्डकी प्रदेश कृषि व्यवसाय प्रवर्धन ऐन, २०७७

प्रथम पत्र (वस्तुगत)					
भाग	खण्ड	विषयवस्तु	परीक्षा प्रणाली	अङ्कभार	प्रश्न संख्या × अङ्क
I	(A)	सामान्य ज्ञान (General Awareness)	बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQs)	३०	१५ प्रश्न × २ अङ्क = ३०
	(B)	सामान्य अभिक्षमता परीक्षण (General Aptitude Test)		२०	१० प्रश्न × २ अङ्क = २०
II	-	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based -knowledge)		५०	२५ प्रश्न × २ अङ्क = ५०

प्रथम पत्रको **भाग (Part II)** सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job based -knowledge) को पाठ्यक्रमका एकाइबाट परीक्षामा यथासम्भव देहाय बमोजिम प्रश्नहरू सोधिने छ ।

एकाई	१	२	३	४
------	---	---	---	---

प्रदेश लोक सेवा आयोग

गण्डकी प्रदेश

प्रदेश/स्थानीय कृषि सेवा, फिसरिज, भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, पाँचौ तह,
प्राविधिक सहायक/पशु स्वास्थ्य प्राविधिक/पशु सेवा प्राविधिक पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

प्रश्न संख्या	६	६	६	७
---------------	---	---	---	---

प्रदेश लोक सेवा आयोग

गण्डकी प्रदेश

प्रदेश/स्थानीय कृषि सेवा, फिसरिज, भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, पाँचौ तह, प्राविधिक सहायक/पशु स्वास्थ्य प्राविधिक/पशु सेवा प्राविधिक पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र (Paper II) :-

सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based -knowledge)

खण्ड-क (Section A) :- ५० अङ्क

१. भेटेरिनरी

- १.१ आन्तरिक परजीवी (Internal Parasite): नाम्ले जुका (Liverfluke), गोलो जुका (Round Worm), फिते जुका (Tape Worm) का प्रमुख लक्षण, रोग निदान, उपचार तथा रोकथाम
- १.२ बाह्य परजीवी (External Parasite): किर्ना (Tick), जुम्मा (Lice), उपियाँ (Fleas) तथा लुतो Mange) का प्रमुख लक्षण, रोग निदान, उपचार तथा रोकथाम
- १.३ प्रमुख ब्याक्टेरियल रोगहरू (Bacterial Diseases): भ्यागुते रोग (Haemorrhagic Septicaemia), पटके रोग (Anthrax), चरचरे रोग (Black-Quarter), इन्टेरोटोसेमिया (Enterotoxemia), थुनेलो (Mastitis), क्षयरोग र जोन्स रोग (Tuberculosis & John's Disease), काफ स्कोर र कोलिव्यासिलोसिस (Calf Scour & Colibacillosis), फाउल टाइफाइड (Fowl typhoid), कुखुराको हैजा (Fowl Cholera), पुल्लोरम (Pullorum), खुर कुहिने रोग (Foot Rot), ब्रुसेलोसिस (Brucellosis) तथा माइकोप्लाज्मोसिस (Mycoplasmosis) का लक्षण, रोग निदान, उपचार तथा रोकथाम
- १.४ प्रमुख भाइरल रोगहरू (Viral Diseases): गौगोटी (Rinderpest), पि.पि.आर (PPR), एभियन ईन्फ्लुएन्जा (Avian Influenza), एभियन लिम्फोइड ल्युकोसिस (Avian lymphoid leucosis), खोरेत (Foot & Mouth Disease), रेबिज (Rabies), स्वाईन फिभर (Swine Fever), कुखुराको विफर (Fowl Pox), गम्बोरो (Gumboro), रानीखेत (Ranikhet) तथा म्यारेक्स रोग (Mareks Disease) का लक्षण, निदान, उपचार तथा रोकथाम:
- १.५ प्रजनन सम्बन्धी (Reproductive Disorders) विकृति तथा समस्याहरूको कारण, लक्षण, उपचार तथा रोकथाम
 - १.५.१ साल नझर्ने (Retention of Placenta)
 - १.५.२ तुहिने (Abortion)
 - १.५.३ डिस्टोक्रिया (Dystokia)
 - १.५.४ संक्रामक रोगहरूबाट हुने बाँझोपन
 - १.५.४ पौष्टिक तत्वहरूको कमीबाट हुने बाँझोपन
- १.६ जुनोटिक रोगहरू (Zoonotic disease): दुधबाट सर्ने रोगहरू (Milk borne disease), मासुबाट सर्ने रोगहरू (Meat borne disease) र नेपालका प्राथमिकता प्राप्त जुनोटिक रोगहरू
- १.७ पशुपंक्षीमा भिटामिन र खनिजको कमि बाट हुने रोगहरू (Vitamins and mineral deficiency disease)
- १.८ गाइ भैंसीका मेटाबोलिक रोगहरू (Metabolic disease of Cattle and Buffaloes): मिल्क फिबर (Milk fever), किटोसिस (Ketosis) र डाउनर काउ सिन्ड्रोम (Downers cow syndrome)
- १.९ ढुसि तथा ढुसि जन्य पर्दाथबाट हुने रोगहरू (Fungal and mycotoxic diseases)
- १.१० प्रोटोजोवल रोगहरू: कक्सिडियोसिस तथा रक्त प्रोटोजोवल रोगहरू का प्रमुख लक्षण, रोग निदान, उपचार तथा रोकथाम
- १.११ इमरिजिङ्ग र रिइमरिजिङ्ग पशु रोगहरू
- १.१२ नमुना संकलन तथा संप्रेषण विधि
- १.१३ आधारभूत प्रयोगशाला उपकरणहरू तथा निर्मलीकरणका तरीकाहरू

२. लाइभस्टक, पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट

- २.१ निम्न गाई भैंसीका जातहरू, तिनीहरूको शारीरिक तथा उत्पादन विशेषताहरू

प्रदेश लोक सेवा आयोग

गण्डकी प्रदेश

प्रदेश/स्थानीय कृषि सेवा, फिसरिज, भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, पाँचौ तह, प्राविधिक सहायक/पशु स्वास्थ्य प्राविधिक/पशु सेवा प्राविधिक पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- २.१.१ उन्नत जात: जर्सी, होलिस्टन फ्रिजियन, ब्राउन स्वीस, हरियाना
- २.१.२ स्थानीय जात: अच्छामी, लुलु, खैला र चौरी
- २.१.३ उन्नत जात: मुर्गा, निली राभी भैंसी
- २.१.४ स्थानीय जात: लिमे, पारकोटे र गड्डी
- २.२ निम्न उन्नत तथा स्थानीय बाखाका जातहरू, तिनीहरूको शारीरिक तथा उत्पादन विशेषताहरू
 - २.२.१ जमुनापारी, वोर, बारबरी, सानन्, च्याँगा, सिन्हाल, खरी (पहाडी), तराई बाखा
- २.३ निम्न उन्नत तथा स्थानीय भेडाका जातहरू, तिनीहरूको शारीरिक तथा उत्पादन विशेषताहरू
 - ३.३.१ उन्नत नस्ल: रामबुलेट, पोलवर्थ, बोर्डरलाइसेयटर, रोमनी, मेरिनो
 - ३.३.२ स्थानीय नस्ल: भ्याङ्गलुङ्ग, बरुवाल, कागे, लामपुच्छे
- २.४ निम्न उन्नत तथा स्थानीय सुंगुरका जातहरू, तिनीहरूको शारीरिक तथा उत्पादन विशेषताहरू
 - २.४.१ उन्नत जात: ल्याण्डरेस, योर्कशायर, ह्याम्पशायर, ड्युरक, टेमवर्थ र पाखिवास कालो
 - २.४.२ स्थानीय जात: बामपुङ्के, च्वाँचे र हुराका शारीरिक तथा उत्पादन विशेषताहरू
- २.५ उन्नत जातका कुखुराहरू न्यू हेम्पशायर, अष्ट्रालोर्प, व्हाईट लेगहर्न, गिरीराज तथा स्थानीय जातको कुखुराहरू साकिनी, घाँटिखुइले र प्वाँख उलटेको शारीरिक तथा उत्पादन विशेषताहरू
- २.६ खरायो: ऊन तथा मासुको लागि पालिने खरायोका जातहरू र तिनीहरूको विशेषता
- २.७ पशु आनुवांशिक श्रोत संरक्षण, विकास तथा उपयोग
- २.८ व्यवसायिक पंक्षीपालन विधि — जात, खोर, दानापानी, खोप व्यवस्थापन
- २.९ पशुपंक्षी प्रजननका लागि छनौट तथा प्रजनन विधि
- २.१० भाले खोजेको पोथीको लक्षण तथा प्रजनन गराउने उपयुक्त समय
- २.११ कृत्रिम गर्भाधान विधि, पशु प्रजननको महत्व, कृत्रिम गर्भाधान कार्यमा उपयोग हुने उपकरणहरूको नाम तथा प्रयोग विधि, ऋतु चक्र (Estrus Cycle), प्रजननसँग सम्बन्धित गाई भैंसीको शरीरबाट निस्कने हरमोन बारे साधारण जानकारी
- २.१२ पौष्टिक तत्वहरूको वर्गीकरण: कार्बोहाइड्रेट, प्रोटीन, चिल्लो पदार्थ, भिटामिन र खनिज पदार्थ
- २.१३ पशुपंक्षीहरूको लागि संतुलित दाना तयार गर्ने विधि
- २.१४ घाँसपात संरक्षण: घाँस सुकाउने विधि (Hey), साइलेज बनाउने विधि, महत्व र गुणहरू
- २.१५ परालमा युरिया प्रयोग गर्ने विधि र उपयोगिता
- २.१६ उन्नत चरन घाँस तथा घाँस खेती तरीका
- २.१७ कोसे घाँस (Leguminous) स्टाइलो, बरसिम, कुड्जु, सिराट्रो, सेन्ट्रो, काउपी, व्हाइट क्लोभर, रेड क्लोभर, कोटे, लुसर्न, डेस्मोडियम, केराउ, भेच
- २.१८ अकोषे घाँस: नेपियर, पारा, सेटारिया, किकियु, राइग्रास, कक्सफुट, जै
- २.१९ डाले घाँस: इपिल इपिल, वडहर, कोइरालो, टाँकी, काभ्रो, पाखुरी, किम्बु, दबदबे, पैयू, बकेना, निभारो, बैस, भोटेपिपल,
- २.२० नेपालमा घाँसेवालीका वीड प्रमाणीकरण पद्धती
- २.२१ प्रचलित तथा उन्नत व्यवस्था अनुसार पशुपंक्षीको गोठ र खोर बनाउन ध्यान दिनुपर्ने आधारहरू (गाई, भैंसी, बाखा, भेडा, सुंगुर, कुखुरा, खरायो)
- २.२२ विभिन्न पशुपंक्षीको भाले, माउ तथा बच्चाको स्याहार सुसार तथा आहाराको व्यवस्था
- २.२३ पशुपंक्षीको गोठ, खोर सफासुगधर राख्ने र जैविक सुरक्षा (Bio-security) विधि
- २.२४ स्वच्छ दूध उत्पादन
- २.२५ दूध प्रशोधन गर्ने विधि

प्रदेश लोक सेवा आयोग

गण्डकी प्रदेश

प्रदेश/स्थानीय कृषि सेवा, फिसरिज, भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, पाँचौ तह, प्राविधिक सहायक/पशु स्वास्थ्य प्राविधिक/पशु सेवा प्राविधिक पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

२.२६ क्रिम, बटर, चिज, कुरौनी, घ्यू, आइसक्रिम, दही, छुर्पी बनाउने विधि

खण्ड-ख (Section B) :- ५० अङ्क

३. फिसरिज

- ३.१ माछाको वाह्य स्वरूप (External morphology) र विभिन्न अङ्गहरूको क्रियाप्रणाली
- ३.२ माछाको भित्री अङ्गहरूको वनावट र अङ्गहरूको क्रियाप्रणाली
- ३.३ नेपालको मत्स्यपालनमा रहेका स्वदेशी तथा विदेशी माछाका प्रजातिहरूबारे जानकारी
- ३.४ मत्स्य पालनका विभिन्न प्रणालीहरू: मोनोकल्चर, पोलिकल्चर र एकीकृत मत्स्य पालन
- ३.५ मत्स्यपालन फार्म निर्माणको लागि आवश्यक पूर्वाधार, स्थल छनौट, डिजाइन तथा इस्टिमेट
- ३.६ पुराना तथा नयाँ पोखरीमा माछा पालन गर्ने तरिका, समस्या तथा समाधानका उपायहरू
- ३.७ मत्स्यपालन व्यवसायमा विभिन्न प्रयोजनका लागि आवश्यक पर्ने पोखरीहरू (माउ माछा पोखरी, खाने माछा पोखरी, निर्सङ्ग र रियरिङ्ग पोखरी) को प्रयोग तथा व्यवस्थापन
- ३.८ मत्स्यपालन व्यवसायका लागि पानीको भौतिक, रसायनिक र जैविक गुणहरू तथा त्यसको जाँच
- ३.९ माउ माछाको गुणहरू, छनौट प्रक्रिया, स्टकिङ्ग र व्यवस्थापन तरिका
- ३.१० माछा प्रजनन बारे जानकारी
 - ३.१०.१ प्राकृतिक प्रजननको तयारी र प्रजनन तरिका
 - ३.१०.२ कृत्रिम प्रजनन तयारी, आवश्यक विभिन्न हर्मोनहरूबारे जानकारी र प्रजनन तरिका
- ३.११ कृत्रिम मत्स्य प्रजननका लागि आवश्यक ह्याचरीका पूर्वाधारहरू, त्यसको निर्माण र प्रयोग
- ३.१२ मत्स्य विज्ञ उत्पादन - भुसुना भुरा, सानो भुरा, ठुलो भुरा तथा एक वर्षिय भुरा उत्पादन प्रविधि
- ३.१३ विभिन्न साइजका माछा ढुवानी गर्ने तरिकाहरू
- ३.१४ खाने माछा उत्पादनको व्यवस्थापन र प्रविधि
- ३.१५ माछाको लागि आवश्यक पौष्टिक तत्व तथा मत्स्य पालनका लागि प्राकृतिक तथा कृत्रिम आहार बारे जानकारी तथा व्यवस्थापन
- ३.१६ माछा उत्पादन पद्धतीहरू - सामान्य पद्धती, उन्नत पद्धती र सघन पद्धती
- ३.१७ प्राकृतिक जलाशयमा मत्स्य पालन - पिँजडामा मत्स्य पालन, इन्क्लोजरमा मत्स्य पालन, घोलमा मत्स्य पालन प्रविधि
- ३.१८ चिसो पानीमा मत्स्य पालन पद्धती र तरिकाहरू
- ३.१९ माछा मार्ने, समात्ने विभिन्न साधन तथा उपकरणहरू र त्यसको प्रयोग गर्ने तरिका
- ३.२० माछामा लाग्ने विभिन्न रोग तथा परजिविहरूको प्रमुख लक्षण, रोग निदान, उपचार र रोकथाम
- ३.२१ माछामा पौष्टिक तत्वको कमिले हुने रोगहरू र नियन्त्रणका उपायहरू
- ३.२२ पानीमा घुलित अक्सिजनको कमीबाट हुने प्रमुख समस्याहरू र व्यवस्थापन
- ३.२३ माछा संरक्षण (Preservation) तथा प्रशोधन (Processing) प्रविधि
- ३.२४ मत्स्य पालनमा जैविक सुरक्षा (Bio-security) को महत्व

४. कृषि, पशुपंक्षी तथा मत्स्य सम्बन्धी

- ४.१ नेपालको संविधानमा कृषि तथा खाद्यसम्बन्धी व्यवस्था
- ४.२ पशु स्वास्थ्य तथा पशु सेवा ऐन, २०५५ तथा नियमावली, २०५६
- ४.३ जलचर संरक्षण ऐन, २०१७
- ४.४ दाना पदार्थ ऐन, २०३३ र नियमावली, २०४१

प्रदेश लोक सेवा आयोग

गण्डकी प्रदेश

प्रदेश/स्थानीय कृषि सेवा, फिसरिज, भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, पाँचौ तह, प्राविधिक सहायक/पशु स्वास्थ्य प्राविधिक/पशु सेवा प्राविधिक पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- ४.५ संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा कृषि तथा पशुसेवा क्षेत्रको संरचना
- ४.६ कृषि/पशुपंक्षी/मत्स्य अनुसन्धानको संरचना तथा भूमिका
- ४.७ नेपालमा पशुपंक्षी तथा मत्स्य पालनको संक्षिप्त इतिहास तथा वर्तमान अवस्था
- ४.८ संघ एवं गण्डकी प्रदेशको आवधिक योजनामा पशुपंक्षी तथा मत्स्य विकासको उद्देश्य, नीति तथा मत्स्य र पशुपंक्षी क्षेत्रगत विकास कार्यक्रमको प्राथमिकता, लक्ष्य एवं कार्यान्वयन रणनीति
- ४.९ नेपालको अर्थतन्त्रमा पशुपंक्षी तथा मत्स्य विकासको महत्व
- ४.१० पशुपंक्षी तथा मत्स्य विकास कार्यक्रम तर्जुमाका आधारहरू र एकिकृत प्रसार सेवा कार्यक्रम
- ४.११ पशुपंक्षी तथा मत्स्य विकास कार्यक्रममा ऋण, विमा, उत्पादन सामग्री, औजार तथा उपकरण, बजार तथा मुल्य व्यवस्था
- ४.१२ पशुपंक्षी तथा मत्स्य जन्य वस्तुहरूको उत्पादन लागत तथा मुल्य निर्धारण
- ४.१३ पशुपंक्षी तथा मत्स्य विकासमा सरकारी, सहकारी र निजी क्षेत्रको भूमिका
- ४.१४ पशुपंक्षी तथा मत्स्यको दिगो एवं व्यवसायिक उत्पादन वृद्धिका लागि अपनाइने उत्पादन र उत्पादनोपरान्त post-harvest प्रविधि
- ४.१५ कृषि विकासमा कृषि/पशु सेवा प्रसारको महत्व, सीमितता र प्रभावकारिता
- ४.१६ कृषि/पशुपंक्षी/मत्स्य प्रसारका विभिन्न तरिकाहरू र तिनको तुलनात्मक फाइदा र सीमितता
 - ४.१६.१ व्यक्तिगत तरिका (Individual Method)
 - ४.१६.२ समुहगत तरिका (Group Method)
 - ४.१६.३ सामुदायिक तरिका (Community Method)
- ४.१७ कृषि/पशुपंक्षी/मत्स्य विकासमा समुह पद्धती प्रकृया र कार्यान्वयन तथा अगुवा कृषक छनौटको आधार, भूमिका र परिचालन
- ४.१८ पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास कार्यक्रम तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा स्थानीय तह प्रोफाइलको महत्व तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनस्तरमा सुपरिवेक्षण अनुगमन एवं मूल्यांकनको भूमिका
- ४.१९ नेपालको पशुपंक्षी/मत्स्य विकासका कार्यक्रमका प्रमुख समस्याहरू
- ४.२० पशुपन्छी तथा मत्स्य विकासका लागि तालिम तथा संचार कार्यक्रमको भूमिका
- ४.२१ पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास कार्यक्रममा स्थानीय निकायको भूमिका
- ४.२२ कृषि विकासमा ग्रामिण पूर्वाधार सिँचाई, कृषि सडक आदिको महत्व
- ४.२३ दिगो कृषि विकासका सिद्धान्तहरू
- ४.२४ चरण (Pasture) तथा प्रजनन सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था
- ४.२५ गण्डकी प्रदेश कृषि व्यवसाय प्रवर्धन ऐन, २०७७

द्वितीय पत्रको लागि यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिनेछ ।

द्वितीय पत्र (विषयगत)					
पत्र	विषय	खण्ड	अङ्कभार	छोटो उत्तर	लामो उत्तर
द्वितीय	सेवा सम्बन्धित कार्य-ज्ञान (Job Based-Knowledge)	(A)	५०	६ प्रश्न × ५ अङ्क = ३०	२ प्रश्न × १० अङ्क = २०
		(B)	५०	६ प्रश्न × ५ अङ्क = ३०	२ प्रश्न × १० अङ्क = २०

प्रदेश लोक सेवा आयोग

गण्डकी प्रदेश

प्रदेश/स्थानीय कृषि सेवा, फिसरिज, भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, पाँचौ तह,
प्राविधिक सहायक/पशु स्वास्थ्य प्राविधिक/पशु सेवा प्राविधिक पदको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको
पाठ्यक्रम

खण्ड	छोटो उत्तर				लामो उत्तर			
	Section A		Section B		Section A		Section B	
पाठ्यक्रमका एकाइ	1	2	3	4	1	2	3	4
प्रश्न संख्या	3	3	3	3	1	1	1	1